

Po návratu z Indonésie jsme smutně konstatovali, že pro tento rok už to byla zřejmě poslední cesta za hranice všedních dnů. Jenomže naše nutkání točit globem a zapichovat do něj prst prostě nespí. Takže když Jana alias Klaudyja přišla s nápadem prodlouženého víkendu v Maroku, bylo samozřejmě zase všechno jinak.

Maroko je na našem seznamu budoucích destinací už nějakou dobu. Úžasná příroda, kultura, lidé v berberských vesničkách... To se ale samozřejmě nedá během čtyř dnů stihnout tak, aby z toho člověk něco měl, takže pro tentokrát jsme jako malou marockou ochutnávku zvolili tři města. Dvě královská – Fes a Meknes – a jedno přístavní – Tanger. Když jsem pracoval ve společnosti FEZKO (moje první opravdové zaměstnání), ani na chvíli mě nenapadlo, že bych se někdy podíval do města, které dalo téhle firmě jméno...

Sobota 14. listopadu

Je nekřesťanská (vždyť také míříme do muslimské země) čtvrtá hodina ranní a my už sedíme v taxíku směr Ruzyně. Bohužel se do Maroka nedostaneme přímo, ale musíme přestoupit v Bergamu nedaleko Milána. Moje fotografické srdce plesá při přeletu přes Alpy, je to vážně nádhera. V Bergamu nás ale čeká tvrdý návrat do reality. Krom toho, že místní letiště je asi nejhorší, jaké jsme kdy na cestách zažili, nesmlouvavý sekuritářák mi oznamuje, že stativ si s sebou do letadla vzít nesmím. Takže ho buď vyhodí, nebo ho musím nechat odbavit. Mám pocit, že je to nějaký špatný vtip, ale není a já jsem o 35 EUR lehčí. Pěkný začátek... Náladu si spravuji výhledem z okýnka letadla na úchvatnou marockou krajinu. Obzvláště sytě zelená jezera rozlité mezi všudypřítomnými kopci a horami berou dech. A já se proklínám, že nemám v ruce foťák.

Fes – den první

Letiště ve Fesu je mrňavé, zato tam mají čtyři brány, kterými musí každý cestující projít, aby se zjistilo, zda náhodou nemá prasečí chřipku. Párkrát to v hale zapípalo, ale ani nevíme, jestli měl tenhle nepříjemný signál pro pasažéry nějaké negativní následky. Vítá nás modré nebe a slunce pražící zhruba třicítkou ve stínu. Z letiště se dá dostat do města buď taxíkem (což jsou většinou obstarožní mercedesy) nebo místním autobusem. Taxikáři si drze říkají o 150 dirhamů (1 Dh = cca 2,20 Kč), i když cedule přímo u letiště hlásá 120 Dh. Na druhou stranu ta samá cedule tvrdí, že autobus stojí 20 Dh, ale my se s ním svezli (linka číslo 16) za pouhé 3,40 Dh. Sice jsme si na něj museli skoro hodinu počkat, ale krom ušetřených peněz to byl i zážitek s místními – tomu se prostě nic nevyrovná.

Podobně jako v Istanbulu nás i tady překvapil pořádek a modernost. Čekali jsme podstatně větší nepořádek a bídu. Mladí byli většinou oblečení líp než momentálně my – džíny, značková trička... Autobus skončil svou trasu u vlakového nádraží, odkud jsme museli pokračovat tzv. petit taxi. Ačkoli jsme si předtím zjistili, že tahle malá červená autíčka mají taxametr, v tu chvíli nám to nějak nesehnulo a nechali jsme se trochu napálit. Domluvili jsme se na 30 Dh, i když by cesta měla stát něco kolem deseti dvanácti. Ale hlavně že jsme byli brzy v medině. Přimo do ní auta nesmí, takže jsme se do rezervovaného penzionu museli dostat po svých.

Medina, tedy stará opevněná část města je neuvěřitelný labyrint uliček. Ve všech průvodcích a dalších zdrojích na internetu se dozvíte, že ať chcete nebo nechcete, prostě v ní zabloudíte. Snažil jsem se tedy maximálně připravit – vytiskl jsem podrobnou mapu mediny na papír formátu A3 a s sebou vzal i kompas. To by mělo stačit. Nestačilo. Ztratíte se tu během chvíle. Dokud jdete po jedné z hlavních tepen (je mnohem užší, než jsem si ji představoval), tak je to v pořádku. Ale jakmile máte někde zabočit, nastane problém. Značených ulic a uliček je tu poskrovnu, takže mapa vás v tu chvíli stejně moc nezachrání. Do penzionu nás tedy musel nakonec zavést zevlující mladík. Ono tady stačí jen nasadit výraz zračící mírnou dezorientací, a už se na vás vrhne hejno menších nebo odrostlejších dětí, které vás rády za pár drobáků zavedou tam, kam potřebujete.

My jsme ani žádné drobáky dávat nemuseli, protože majitel penzionu vykázal náš doprovod s tím, že máme rezervaci a hned nás zval dovnitř. Upřímně řečeno, zvenku by mě ani ve snu nenapadlo do tohoto domu vstoupit. Nijak výrazné dveře na rohu dvou uzounkých uliček, nenápadný nápis Pension Sekaya, pach moči. Ale jakmile vejdete, ocitnete se v úplně jiném světě. Atrium s typicky arabskou výzdobou, krásné dveře, dřevěná pavlač a mátový čaj na uvítanou. Pokoj byl sice trochu temný, protože jediné okno vedlo do atria, ale čekalo nás čisté povlečení, pořádně huňatá deka a horká voda. Ubytování v trojlůžkovém pokoji s vlastní koupelnou a se snídaní tady vyjde na 400 Dh, tedy zhruba 900 Kč. Mimo medinu se sice dají najít levnější místa, ale přijdete o tu atmosféru a blízkost k veškerému dění.

Po zabydlení a krátkém refreshi jsme se vydali prozkoumat medinu. Bloudili jsme uličkami, oči ani uši nevěděly, kam se zaměřit dřív. Uličkami se prochází nejen davu lidí, ale také oslíci nebo koně obtěžkaní nákladem. Krámky nabízejí všechno možné, řada věcí se také přímo na místě vyrábí. Poněkud děsivé jsou stažené koňské nebo velbloudí hlavy u řezníků, naopak velmi lákavě vyhlížejí nádherné olivy naložené v různých ingrediencích nebo kotouče kozího sýra. Obojí jsme ještě ten večer vyzkoušeli. Jana se zaměřila především na hledání lustru do své nově zařízené předsíně. Jeden se jí zalíbil a i cena zněla rozumně (150 Dh), musíme ale nejdřív vymyslet, jak ho přepraví domů, takže si od pána bereme adresu a slibujeme, že se vrátíme druhý den. Já se snažil nafotit pár prvních snímků, ale jednak je v medině poměrně tma a jednak se tu lidé většinou nechtějí fotit, takže začínám mít trochu obavy, jestli se nevrátím domů s prázdnými paměťovými kartami.

Jednou z bran opouštíme medinu a dopřáváme si výtečný mátový čaj. Pak už se chceme vrátit do penzionu, ale samozřejmě opět bloudíme. Pomoc nabízí jeden z místních, ale nejdřív že nás prý zavede do koželužny, což by mělo být kousek. Tohle místo jsme měli v plánu až další den ráno, ale náš samozvaný průvodce tvrdí, že v neděli tam nikdo nepracuje. To mě docela vyděsilo (i když vím, že takové řeči jsou obvykle jen pastí na turisty), navíc jsme si říkali, že se aspoň naučíme cestu. Chlapík nás tahal uličkami rychlostí blesku, takže jsme stejně vůbec nestačili vnímat, kudy jdeme. Když se uličky stávaly temnějšími, začaly nás přepadat mírné obavy. Jakmile jsme zabočily do uličky úplně tmavé, váhali jsme, zda vůbec chceme pokračovat. Nakonec jsme se s omluvnou vzpomínkou na své rodiče rozhodli tuhle výzvu přijmout. Pro jistotu jsme si připravili láhev s vodou a tašky s chlebem, sýrem a olivami jako případnou zbraň. Naštěstí jsme bojovat nemuseli, jen v obchodě s koženými výrobky vyšplhat asi tři patra po uzounkých schodech, než se nám naskytl pohled na koželužnu, která byla v tuhle chvíli naprosto opuštěná a ponořená do tmy. Zjistili jsme, že to není ta nejznámější, ale tím líp, aspoň budeme mít jiný zážitek než asi většina turistů. Musíme se sem ale vrátit ráno, kdy tu – samozřejmě – má panovat stejně čilý ruch jako jakýkoli jiný den. „Průvodce“ se nabízel, že nás sem zavede, ale my jsme kvapně využili chvíle, kdy se s ním dal do řeči jakýsi jeho známý s vysílačkou, a ztratili se mu z dohledu – na to je zdejší labyrint ideální.

Na cestu domů ovšem ideální není, takže snad hodinu bloudíme, nechceme se vzdát, odmítáme tedy veškerou pomoc capartů, kteří stejně možná ani nemají ponětí, kde náš penzion je. Naštěstí nás u té správné odbočky jako zázrakem odchytil naše kuchařka a bezpečně nás odvede až takřka do pelechu...

Neděle 15. listopadu: Fes – den druhý

Po snídani si jako první cíl stanovujeme koželužnu, kterou jsme předchozí den nestihli včas. Dlouho se nám daří držet podle mapy, cestou si vychutnáváme další místa a zákoutí (třeba trh s porcelánem, fontánu na náměstí an-Nejjarine) i čilý ranní ruch. Ani se moc nedivíme, když potkáváme chlapíka ze včerejška, který tady na nás snad musel čekat, ale podaří se nám ho setřást. Zachytáváme modře značenou trasu pro turisty, která by nás měla zavést až k muzeu přímo naproti obchodu, odkud je výhled na koželužnu. Jenomže najednou zase stojíme na rozcestí, modrá trasa nikde a my opět tápeme. V tom na nás kdosi haleká a my v něm poznáváme prodavače právě z obchodu, do kterého míříme. Vesele nás doprovází na terasu s úžasným výhledem a nechává nás kochat se a také natáčet jedny z prvních záběrů do plánovaného videoklipu. Následuje nezbytná prohlídka zboží, předstíráme zájem a když už chceme odejít, vysvětlujeme, že je problém s odvozem, protože máme jen palubní zavazadla, kam se nic nevejde. Jenomže tady mají odpověď na všechno – buď nám to pošlou, nebo se máme přímo u nich podívat na internet, kolik by stálo odbavení zavazadla. Když to zjistíme, odcházíme s tím, že si to musíme promyslet. Prodavač se ale nenechává jen tak odbyť a chce peníze za to, že s námi strávil čas a nechal nás na vyhlídce. Všude se psalo, že si má člověk buď něco koupit nebo se majitel obchodu spokojí s pár drobnými, takže z kapsy vytahuji dvacet

dirhamů a nabízím mu je. On se nám ale jen vysměje do tváře, že si asi děláme legraci, a chce po nás stovku. To se zase vysmíváme my. Jenomže on to myslí vážně. Bohužel stojíme úplně sami v odlehle uličce a netušíme, co by následovalo po našem odmítnutí. Takže mu Jana tu stovku s obrovskou nechutí dává. Pro nás je to velké poučení – příště se musíme předem zeptat, co za prohlídku budou chtít.

Pokračujeme přes další zajímavá místa, navštěvujeme Medersu el-Attarine (10 Dh), kde se ocitáme úplně sami v krásném atriu. Chvilí se odhodláváme, jestli i tady máme natáčet klip (pokud jste ho viděli nebo uvidíte, snad pochopíte proč to váhání), protože se nám zdá, že jsou tu instalovány kamery, ale prostředí je tak pěkné, že do toho nakonec jdeme. Pak chceme odejít a ejhle – dřevěné dveře nejdou otevřít. Škvírami tedy volám na hlídače, který stojí mezi vstupními vraty: „Haló, monsieur!“ Mé volání ale zůstává bez odezvy. Napadá nás, jestli naše natáčení třeba neviděl a nezavolal na nás policii. Snažíme se ještě chvíli přilákat jeho pozornost, ale marně. Když ještě jednou vezmeme za dveře, najednou se otevrou – stačí je jen otevírat správným způsobem. Ještěže nás neslyšel...

Nedá mi to a i přes nepříjemnou zkušenost se chci podívat ještě do té nejznámější koželužny – Chouwara. Celkem se nám k ní daří trefit, v poslední fázi se nám vnučuje chlapík, který nám nabízí vyhlídku za pět dirhamů na jednoho. Radši si ještě jednou ověřujeme, že po nás chce skutečně jen patnáct dirhamů, a následujeme ho. Výhled je skutečně pěkný, určitě lepší než z vedlejšího obchodu, na jehož malé terase se tlačí davy turistů. Panuje pořádné vedro, ale zápach, kterého jsme se trochu obávali, nakonec není tak hrozný, já osobně ho skoro ani necítím. Následuje nakouknutí do údajně nejstarší univerzity na světě Kairaouine či mešity Zawiya Moulay Idriss II (do obojího mají přístup jen muslimové), návštěva Medersy Bou Inania (10 Dh), opuštění mediny jednou z bran a výhled na hřbitov a pevnost. Pak spěcháme zpátky, abychom našli obchůdek, ve kterém si Jana vyhlédla lustr. Cestou ale ještě naše ženská část výpravy pořizuje „pelíšek pro kočky“ a kilo kuskusu.

Najít jeden konkrétní obchůdek v malé uličce opravdu není legrace. Trošku se motáme dokola, než nás ochotný mladík správně nasměruje. Jakmile cítíme smrad broušeného železa, už víme, že jsme skutečně blízko. Děda si ale najednou za lampu říká podstatně víc než včera. Navíc neumí ani slovo anglicky a moje francouzština má své nejlepší období za sebou, takže je to poněkud náročná domluva. Na pomoc znovu přichází ochotný mladík, ale pod 200 Dh se Jana nedostává. Co se dá dělat, bereme to. Za stejnou cenu si pak o kousek dál Libor pořizuje krásné společenské boty z pravé kůže.

Ke slovu se hlásí hlad, takže hledáme nějaké příjemné místo k posezení a povečeření. Takových tu ale moc není, takže využíváme nabídky dalšího mladíka, který nás má zavést do tradiční restaurace. Všimáme si cedule hlásající vzdálenost 100 metrů. Asi po dvou stech metrech a těžko říct kolika zatáčkách se ocitáme na prahu tmavé úzké uličky, do které nás kromě našeho doprovodu lákají dva další místní. Nemáme z toho ani trochu dobrý pocit, takže se obracíme na pomyslných podpatcích a spěcháme zpátky „mezi lidi“. Nakonec zakotvíme v jedné z mála výavořen a dáváme si chleba plněný směsí masa a zeleniny a mátový čaj (celkem za 20 Dh za jednoho).

Když jsme ráno odcházeli, u té správné odbočky jsme si pečlivě zapamatovali několik záchytných bodů – podloubí, okno, světlý svetr v obchodě a text na ceduli. Podloubí jsme minuli několik, jedno okno nám bylo povědomé, ale po svetru ani památka (což se dá pochopit) a po ceduli jakbysmet. Jenomže nakonec jsme došli k tomu, že to prostě musí být tady. A bylo. Kam za těch pár hodin zmizela stará cedule připevněná k jednomu z domů, to si vážně neumím vysvětlit...

Pondělí 16. listopadu: Meknes

Tentokrát si snídani vychutnáváme na terase, kde už od samého rána sluníčko pěkně peče. Točíme další část klipu, loučíme se a proplétáme se uličkami (dalších pár záběrů) k bráně. Cestou si Jana vyslechne pár poznámek typu „So, you are leaving, baby...“ Nechce se nám čekat na taxíka na parkovišti na kraji mediny, takže se vydáváme na hlavní silnici. Jenomže tam není jednoduché odchytil prázdné auto. Nakonec se to ale podaří, ujistíme se, že pojedeme se zapnutým taxametrem, a po asi čtvrt hodině už se za 10 Dh ocitáme před vlakovým nádražím. Právě se dokončuje jeho krásná nová budova, zatím ale musíme ještě do té staré. I tady ale vládne čistota, pořádek a automatizovaný systém. Jen bankomat odmítá Liborovi cokoli vydat. Naštěstí vydal aspoň zpátky kartu. Čistý vlak vyjíždí s minutovým zpožděním, hladce, bez cukání obvyklého na našich tratích. Za zhruba čtyřicet minut už příjíždíme do Meknes, na vzdálenější ze dvou místních nádraží. Doufali jsme, že tu najdeme úschovnu zavazadel, ale to jsme se

pře počítali. Oslovujeme tedy číšníka v bufetu a ten nám slibuje kufříky a krásnou novou „vietnamskou“ tašku pořízenou speciálně k odbavení za 10 Dh za kus až do páté odpolední pohlídat.

Do mediny se chceme dostat taxíkem, ale nikdo tu o nás nejeví zájem, takže jdeme pěšky po rušném bulváru, míjíme i McDonald's, prostě úplně normální moderní město. Libor s Janou se shodují, že alespoň veřejné záchodky těsně před vstupem do mediny naplňují představy o rozvojovém světě. Medina v Meknesu by měla být podstatně snazší na orientaci než ta ve Fesu. Jenomže nám snad hodinu trvá, než konečně najdeme aspoň hlavní bránu Bab el-Mansour. Ta je zvenku poměrně obyčejná, ale zevnitř pěkně zdobená. Hned za ní se rozléhá prostorné náměstí.

Snažíme se držet navrhované trasy z Lonely Planet, ale moc dlouho nám to nevydrží, protože popis je dost nepřesný. Raději si tedy dáváme oběd (opět plněný chleba, tentokrát ale celý a s karbanátky, cibulí a volským okem) a pak se jen tak procházíme, kam nás kroky zavedou. Atmosféra tu není zdaleka tak působivá jako ve Fesu, takže jsme tak trochu zklamaní. Jenomže pak zažijeme takovou drobnou příhodu, a najednou je pocit úplně jiný. Procházíme kolem holičství, které si chceme s Janou vyfotit. Poblíž postává hlouček místních chlapíků a jeden z nich, konkrétně ten nejstarší, na nás ukazuje, že nechce, abychom fotili. Ani nás to nepřekvapuje, protože nechat' k focení je tu běžná. Do toho se ale vloží mladší, jak později chápeme zřejmě majitel holičství, a dává nám najevo, že si děda dělá legraci a samozřejmě fotit můžeme. Oba se pak laškují, objímají a ukazují nám, at' si je vyfotíme. Tomu se samozřejmě nedá odolat! Myslím, že díky tomu vznikla jedna z nejhezčích fotek, kterou jsme během výletu do Maroka udělali. Pak si uvědomuju, že jsou tu vlastně lidi o něco příjemnější a přístupnější než ve Fesu. Snad proto, že sem jezdí podstatně míň turistů.

Pobavení a potěšení veselou scénkou vycházíme ven z mediny a k našemu překvapení zjišťujeme, že teprve tady to pořádně žije. Hlava na hlavě, kráček na kráčku, stánek na stánku. Hltáme očima i ušima. U jednoho dřevěného vozíku chceme ochutnat opuncie, když se najednou začnou všechny vozíky pakovat někam stranou a nastává šrumelec jako při nějaké razii. Za chvíli si to prostředkem silnice mašíruje policajt a začínáme chápat, co se děje. Nicméně prodavač opuncí nám naznačuje, at' jdeme za ním, že je všechno v pohodě. Takže dostáváme každý za dva dirhamy osvěžující opuncii a jdeme dál. Ještě si všimáme, jak policista přikazuje jednomu z prodavačů, aby zametl nepořádek, který na silnici stánkaři napáchali. Ten tak poslušně činí a my si poněkolkáté říkáme, jaký tu má policie respekt. U jednoho neuvěřitelně milého mladého prodavače kupujeme koření, ještě nějakou chvíli vychutnáváme atmosféru a pak už se ocitáme znovu na náměstí Place el-Hedim.

Odtud se necháváme (tentokrát bleděmodrým) taxíkem zavézt na nádraží, kde se shledáváme s bagáží a toto shledání zapijíme výtečným mátovým čajem. Čeká nás cesta do Tangeru v severním cípu Maroka, u Gibraltarského průlivu. Vlak má asi patnáct minut zpoždění. Doufáme, že na nás počká spoj v Sidi Kacemu, kde musíme přestoupit. Obava je zbytečná, protože na přestup máme víc než hodinu. Tu trávíme dojídaním zbylých zásob. Zaujme nás hlášení v arabštině, ve kterém zachytáváme pár povědomě znějících slov. Nejdříve „Nahatá v IKEA“, pak zlatý hřeb: „prdlíkum“. Poté nasedáme do vlaku, který by mohly Maroku České dráhy závidět. Dokonce se ujist'ujeme, že sedíme skutečně ve druhé třídě a nikoli v první. V kupé je šest pohodlných samostatných sedaček, skleněná polička, každé místo má svoje světlo jako v letadle, kupé je čisté, nikde necítíte cigarety ani jiný zápach, vlak jede hladce a klidně, občas projde prodavač nápojů... Prostě pohodová jízda, i když ve tmě trochu zdlouhavá (3,5 hodiny).

Přijíždíme do Tangeru na bud' úplně nové, nebo neuvěřitelně udržované krásné nádraží. Připadáme si spíš jako na letišti. To v Bergamu na letišti jsme si naopak připadali jako na nevábném vlakovém nádraží – to jsou paradoxy... Vybíráme jednoho z taxikářů, který tvrdí, že do hotelu to bude stát 25 Dh. Snažíme se mu vysvětlit, že chceme jet se zapnutým taxametrem. Po trochu komplikované domluvě přikyvuje. Když se ale rozjedeme, žádný taxametr neběží. Na vystoupení z auta už je pozdě, takže se smiřujeme s osudem. K hotelu je to celkem daleko, takže těch 25 dirhamů (navíc takřka v noci) není zase tak moc. Hotel Rembrandt, který jsme měli zajištěný předem, vypadal zvenku celkem honosně, ale pokoj až tak přepychový nebyl. Libor dokonce skončil na sklápěcí přistýlce. Na těch pár hodin to ale samozřejmě stačilo. Slibovaná americká snídaně Ameriku nikdy neviděla a bazén jsme nakonec ani nevyzkoušeli, ale kvůli tomu jsme koneckonců do Maroka nejeli.

Úterý 17. listopadu: Tanger

Z hotelu k zajímavým místům by to mělo být jen pár set metrů, takže se na průzkum Tangeru vydáváme pěšky. Cestou musíme najít internet a nechat si odbavit zavazadlo, ve kterém se poveze stativ a nakoupené věci. Po několika minutách se nacházíme na náměstí Grand Socco s fontánou uprostřed. V jeho těsné blízkosti je anglický kostel se hřbitovem, ve kterém se úplně sami procházíme a následně souhlasíme s nabídkou správce, že nás pustí dovnitř. Samozřejmě se raději předem ptáme, kolik za to bude chtít. Můžeme prý věnovat pár dirhamů kostelu, ale on nechce nic. To zní fér. Kostel je zvláštní hlavně tím, že v něm najdete nápisy v arabštině. Stejně tak na hřbitově jsou vedle sebe hroby muslimské i křesťanské. Koneckonců jen o pár desítek metrů dál spolu sousedí muslimský a křesťanský hřbitov. V Tangeru se prostě míchají arabské a evropské prvky a je to znát třeba i na architektuře.

Bohužel je blízkost Evropy znát i v medině, kde je spousta obchodů zaměřená na turisty z nedaleké Evropy. Tu správnou atmosféru člověk opět nasaje spolu s pachem masa až v přílehlé tržnici, kde později pořizujeme zásoby oliv a chleba. Předtím si ale ještě stihneme prohlédnout zajímavé American Legation Museum – jediný americký národní památník mimo území USA. Zajímavostí je v tomhle muzeu (vstup zdarma) celá řada, například tzv. marocká Mona Lisa, ale nás nadchl hlavně dům jako takový. Jana už teď prý přesně ví, jak má vypadat její budoucí domov. Pak jsem své spolucestovníky hnal do pořádného kopce k muzeu Kasbah (o kterém jsme ale předem věděli, že bude zavřené), v jehož těsné blízkosti je vyhlídka na Atlantik. O pár kroků dál jsme našli i pěknou lokaci k natáčení, kterým jsme pobavili několik kolemjdoucích místních a bohužel přilákali i tlupu místních neodbytných děček.

Po sestupu zpět na Grand Socco jsme si koupili jídlo, poseděli ještě chvíli na Grand Socco a vydali se k hotelu. Odtud jsme ještě seběhli k moři, kde jsme natočili poslední záběry do videoklipu. Taxík nás vyvezl do hrozného škrpálu k hotelu pro zavazadla a na letiště. Cestou si nejde nevsimnout neuvěřitelného stavebního boomu. Několik kilometrů podél silnice se staví jeden bytový dům vedle druhého. Řidič nám k tomu francouzsky něco vysvětloval, snad jsme správně pochopili, že si král dal jako závazek, aby měla každá rodina svůj byt. Letiště je i tady nové, čisté, moderní. Moc velký provoz tu asi není, zato Čechů už tu potkáváme docela dost.

V Bergamu přistáváme po asi dvou a čtvrt hodinách letu. Měli jsme v plánu vyrazit ještě na večerní prohlídku města, ale úschovna zavazadel zavírá v 0:30, což bychom nemuseli stihnout, a navíc bychom dali za každý kus 4 eura za ty zhruba dvě hodiny, což se nám moc nechce. Nakonec to řešíme tak, že Jana zůstane na letišti s věcmi a my s Liborem vyrazíme do víru velkoměsta. Autobus jede až do staré části (Citta Alta) a stojí 1,70 EUR. Město nás nadchlo, za bílého dne tu musí být krásně. Na prohlídku máme necelé dvě hodiny, musíme stihnout zpáteční autobus, který ale jede až od výchozí stanice lanovky. Na zastávce jsme dostatečně včas, řidička autobusu nám nabízí, abychom se s ní povozili, že ten další autobus, který jede až na letiště, bude stejně zase ten její. Mimochodem mluvila velmi dobře anglicky. Zpátky na letišti jsme těsně před půlnocí.

Středa 18. listopadu: Návrat

Jana nám snad i vlastním tělem hlídala dvě místa na sezení. Kolem už se povalovalo docela dost lidí na spacácích nebo dekách. My asi hodinu vydrželi sedět, ale pak už jsme s Janou rezignovali a ulehli taky. Bohužel se celou halou nesl hlasitý projev slovenských děvčat, která se zřejmě posilnila kapkou něčeho ostřejšího. Libor se jim snažil nejdřív v klidu a slušně domluvit, ale když ani to nezabralo, spustil jsem na ně o něco ostřeji já. Chvíli se o nás holky bavily jako o starých trapácích, ale pak už byl klid. Bohužel jen do chvíle, než nás někdy kolem půl čtvrté ráno vypakoval policajt. Přesunuli jsme se tedy k odbavovacím přepážkám, jenomže tam bylo asi osm sedaček, takže jsme opět skončili na zemi. A odsud nás znovu vyhnal policajt. Prostě bergamské letiště je velmi „přátelské“ vůči cestujícím. Šli jsme si tedy (společně s Markem, kolegou Jany) sednout do jedné kavárny na snídani. Pak už naštěstí spustili odbavení. Po něm jsme raději hned přešli k branám, protože jsme věděli, že ani tam to není s místem na sezení ideální. Prostředí je sice horší než někde na nádraží (jakoby provizorní hangár), ale je lepší si tu aspoň sednout, než pak postávat v davu, jak se to stalo mnohým jen o pár minut později.

I poslední ze čtyř letů (Praha > Bergamo s WizzAirem, Bergamo > Fes a Tanger > Bergamo s Ryanairem) proběhl v pořádku a my před půl desátou přistáli na ruzyňské ranveji.

Ochutnali jsme Maroko a věříme, že se do téhle země zase brzy podíváme. Tentokrát už se ale budeme chtít zaměřit na přírodu a místa, kde se ještě dá setkat s tradičnějším způsobem života.